

Незатребуваний басейн?

Навіщо везти вугілля з Донбасу в західний регіон країни, де є власне чорне золото

Анатолій АКИМОВ,
заслужений енергетик України

Через воєнні дії на Донбасі виведено з експлуатації більшість вугільних шахт, внаслідок чого видобуток вугілля в Україні скоротився більш як на 60%. Припинено постачання вугілля антрацитової групи. На теплових електростанціях обсяги накопиченого твердого палива вдвічі менші порівняно з відповідним періодом минулого року. Зумовлено це державною стратегією забезпечення потреб країни вугіллям, зорієнтованою майже цілковито на Донбас. Влада не приділяє достатньої уваги іншим джерелам палива, зокрема Львівсько-Волинському вугільному басейну.

Дешифр історії

Львівсько-Волинський вугільний басейн – наймолодший серед таких басейнів в Україні. Його промислове розроблення почалося в 50-ті роки минулого століття. До складу басейну входить 8 родовищ: Волинське, Забузьке, Сокальське, Бубновське, Буське, Міжріченське, Тягівське, Любельське. У вугленосних надрах виявлено 70 пластів потужністю від 0,55 до 1,5 метра. Глибина їх залягання від 250 до 750 метрів. За марочним складом вугілля басейну належить до газових (92%) і жирних (8%). Нині балансові запаси вугілля становлять близько 2 млрд. тонн, балансові промислові запаси – 827 млн. тонн і позабалансові – 445 млн. тонн.

Нарощування вуглевидобутку свого часу забезпечувалося будівництвом і введенням у дію шахт (працювало 23 шахти, максимальний річний видобуток становив 15,5 млн. тонн). Нині залишилося 13 шахт з річним видобутком до 1,5 млн. тонн. Для забезпечення електростанцій якісним вугіллям 1979 року в басейні запровадили в експлуатацію Червоноградську збагачувальну фабрику з річною продуктивністю по рядовому вугіллю до 9,6 млн. тонн.

У тіні Донбасу

Балансові запаси вугілля шахт Львівсько-Волинського басейну на початку цього року становили понад 165 млн. тонн, а промислові – сягали близько 100 млн. тонн, чого вистачить майже на сорок років. Нині тут видобувають вугілля ДП «Львіввугілля» (8 шахт) і ДП «Волиньвугілля» (4 шахти), а також працює самостійна шахта «Надія».

Істотне зменшення вуглевидобутку у Львівсько-Волинському басей-

ні призвело до того, що до західного регіону з Донбасу щорічно завозять 4–5 млн. тонн вугілля. Витрати на транспортні перевезення при цьому становлять 400–500 млн. грн. щороку. До того ж збереження цієї схеми постачання вугілля з Донбасу спричиняє подальший занепад Львівсько-Волинського басейну.

Через недостатнє фінансування на шахтах застосовують застаріле технологічне обладнання, котре збільшує собівартість вугілля та обмежує можливість нарощування його видобутку. А недосконалість пиловугільних технологій спалювання палива на наших ТЕС зумовила потребу збагачення вугілля, через що втрачається майже половина його маси. Підраховано, що у кожному кілограмі відходів збагачення залишається 1500–1800 ккал пальної маси, яка назавжди втрачається. Загалом на Червоноградській збагачувальній фабриці нагромаджено понад 70 млн. тонн відходів, що створює й значну екологічну загрозу.

Цю фабрику свого часу неправомірно вилучили зі структури Львівсько-Волинського басейну, що порушило єдиний технологічний цикл видобутку, збагачення і постачання вугілля споживачам. Фабрика не виконує свого головного завдання і таким чином гальмує подальший розвиток басейну. Її технологічне обладнання фізично і морально застаріло, а боржники, як, наприклад, ДП «Львіввугілля», призвели до того, що фабрика опинилася в критичному фінансовому становищі.

Як збільшити вуглевидобуток

Зважаючи на дефіцит вугілля в країні, відновлення вуглевидобутку можливо двома шляхами, а саме: технічним переоснащенням наявних шахт та будівництвом нових.

Перший шлях передбачає відповідне державне фінансування. Досі воно було недостатнім, і важко сподіватися, що ситуація зміниться на краще. На нараді, яку нещодавно провів перший заступник міністра енергетики і вугільної промисловості України Юрій Зюков, прийняли рішення збільшити річний видобуток вугілля на 400 тис. тонн, однак про необхідне збільшення фінансування шахт басейну не йшлося.

Не йшлося також і про другий шлях – будівництво нових шахт. Зрозуміло, у бюджеті коштів на це немає. Але і вугілля не вистачатиме, тож доведеться витратити гроші на його закупівлю. А потенціал басейну значний. У межах Червоноградського геолого-промислового району розвідано дві ділянки для будівництва шахт («Червоноградські» № 3 і № 4), запаси на яких становлять 169,2 млн. тонн. Для будівництва «Червоноградської» № 3 вже розроблено техніко-економічне обґрунтування. Відповідно до угоди між Кабінетом Міністрів України і Львівською обласною радою уряд фінансуватиме її будівництво.

Перспективним є також Південно-Західний район, де виявлені Тягівське і Любельське родовища. Загальні запаси цих родовищ оцінюють у 1,1 млрд. тонн.

Поле шахти «Тягівська» № 1 має майже ідеальні умови щодо транспортування та енергопостачання: його перетинає залізнична колія, паралельно з нею є автомобільна дорога, поруч високовольтна лінія електропередачі. Безпосередньо до ділянки шахти «Тягівська» № 1 прилягає ділянка шахти «Тягівська» № 2 з попередньо розвіданими запасами обсягом 96,4 млн. тонн. За об'єднання цих шахтних полів постане можливість збільшити виробничу потужність шахти до 1,5–2 млн. тонн на рік і зменшити питому вагу капіталовкла-

день на тону продукції. При цьому вугілля Тягльського родовища може використовуватися не тільки для енергетики, а й у коксохімічній промисловості.

Перспективи Любельського родовища

Любельське родовище має ориєнтовні запаси у 600 млн. тонн, з яких балансові обсяги становлять 158 млн. тонн дефіцитних у Європі й Україні марок коксівного вугілля. З огляду на сучасні економічні й екологічні умови, а також спираючись на новітні технологічні й технічні рішення, запропоновано розроблення шахтних полів «Любельська» № 1 і № 2 з апробованими і затвердженими запасами обсягом 198 млн. тонн проводити єдиним потужним гірничодобувним комплексом.

Майбутня шахта «Любельська» № 1–2 проектною потужністю 5,2 млн. тонн рядового вугілля на рік і 4,2 млн. тонн коксівного концентрату має два робочі пласти в блоці № 1 середньою потужністю від 1,51 м до 1,63 м та три пласти в блоці № 2 середньою потужністю від 1,0 м до 1,3 м. Переробку рядового вугілля марки «К» на вугільний концентрат передбачено здійснювати на збагачувальній фабриці, котру збудують в одному технологічному ланцюжку з шахтою.

Підвищення ефективності вуглевидобутку передбачає розширити межі поля шахти «Любельська»

№ 1–2 за рахунок суміжної ділянки «Любельська» № 3, на якій попередньо розвідано і підраховано запаси вугілля обсягом 135,8 млн. тонн.

Нині розробку проекту будівництва шахти завершено, він успішно пройшов комплексну державну експертизу, зокрема й санітарно-епідеміологічну та екологічну.

Для будівництва шахти «Любельська» № 1 спочатку було створено спільне підприємство Львівської облдержадміністрації та австралійської компанії *CCI Holding Ltd.* Згодом облдержадміністрація продала австралійській компанії свою частку через брак коштів. 2007 року австралійці продали підприємство американській компанії *Steleks L.S.* На початку листопада у ЗМІ з'явилася інформація про те, що цю шахту продають на Лондонській біржі за 6 млрд. фунтів стерлінгів.

Реалізація проекту будівництва шахти «Любельська» № 1–2 дала б можливість не тільки значно збільшити надходження до бюджету, а й створити нові робочі місця.

Підсумуємо

Львівсько-Волинський вугільний басейн потрібний країні. Фінансування робіт з технічного переозброєння та реконструкції шахт забезпечило б значне нарощування видобутку енергетичного вугілля вже найближчим часом. Великі розвідані поклади вугілля при відповідному фінансуванні підтверджують доцільність побудувати низку шахт і значно збільшити

видобуток твердого палива, зокрема й дефіцитного коксівного.

Важливо також вжити заходів для відродження Центральної збагачувальної фабрики, не виключаючи навіть її реприватизації.

Щоб уникнути збагачення вугілля і оптимальніше використовувати його пальну масу, необхідно впроваджувати на вітчизняних ТЕС котли з циркулюючим киплячим шаром. Це підтверджує необхідність створення потужного паливно-енергетичного комплексу, підпорядкованого безпосередньо Львівській громаді у складі шахт Львівсько-Волинського вугільного басейну та Добротвірської ТЕС. Допомогти розробити комплексну програму його розвитку міг би Західний центр НАН України. Реалізація такої програми дасть змогу збільшити видобуток вугілля, встановити сталі паливобезпечення ТЕС, збільшити генерацію електроенергії для задоволення власних потреб та експорту, докорінно модернізувати технологічне обладнання шахт та електростанцій, забезпечити будівництво нових об'єктів.

22 грудня – День енергетика

Імперативи енергетики XXI століття

Віталій СКЛЯРОВ,
президент Українського національного комітету
Міжнародної ради з великих електричних систем (CIGRE),
заслужений енергетик України

Уже протягом багатьох років можновладці та політики залучені у газові двобої, за якими з підвищеною увагою стежать ЗМІ й громадськість. Виросла вже ціла когорта визначних фахівців у галузі ціноутворення та контрактних взаємовідносин у цій сфері, і газоенергетичний сектор економіки однозначно сприймається як надважливий. Одне слово, перманентні газові баталії, підживлені політичними, кон'юнктурними, фінансовими, корупційними та іншими інтересами на тлі скандалів і криз, відсунули на периферію уваги решту енергетичних проблем.

Однак слід зауважити, що не газ єдиний потрібен людям, а й електроенергія теж. До того ж на відміну від газу як одного з видів палива альтернативи електриці немає.

Одразу треба нагадати одну доволі важливу обставину: доки

Україна була союзною республікою, основний тягар відповідальності за розвиток електроенергетики лягав на плечі центральних органів. Усі електростанції, підстанції, ЛЕПи високої напруги будували лише централізовано, й то-

му електрозабезпечення сприймалося та й сприймається як даність, як щось само собою зрозуміле. А тепер Україні, як самостійній державі, немає ког, окрім як себе, вважати відповідальним за стан електроенергетики.

